

Asiakasmaksu

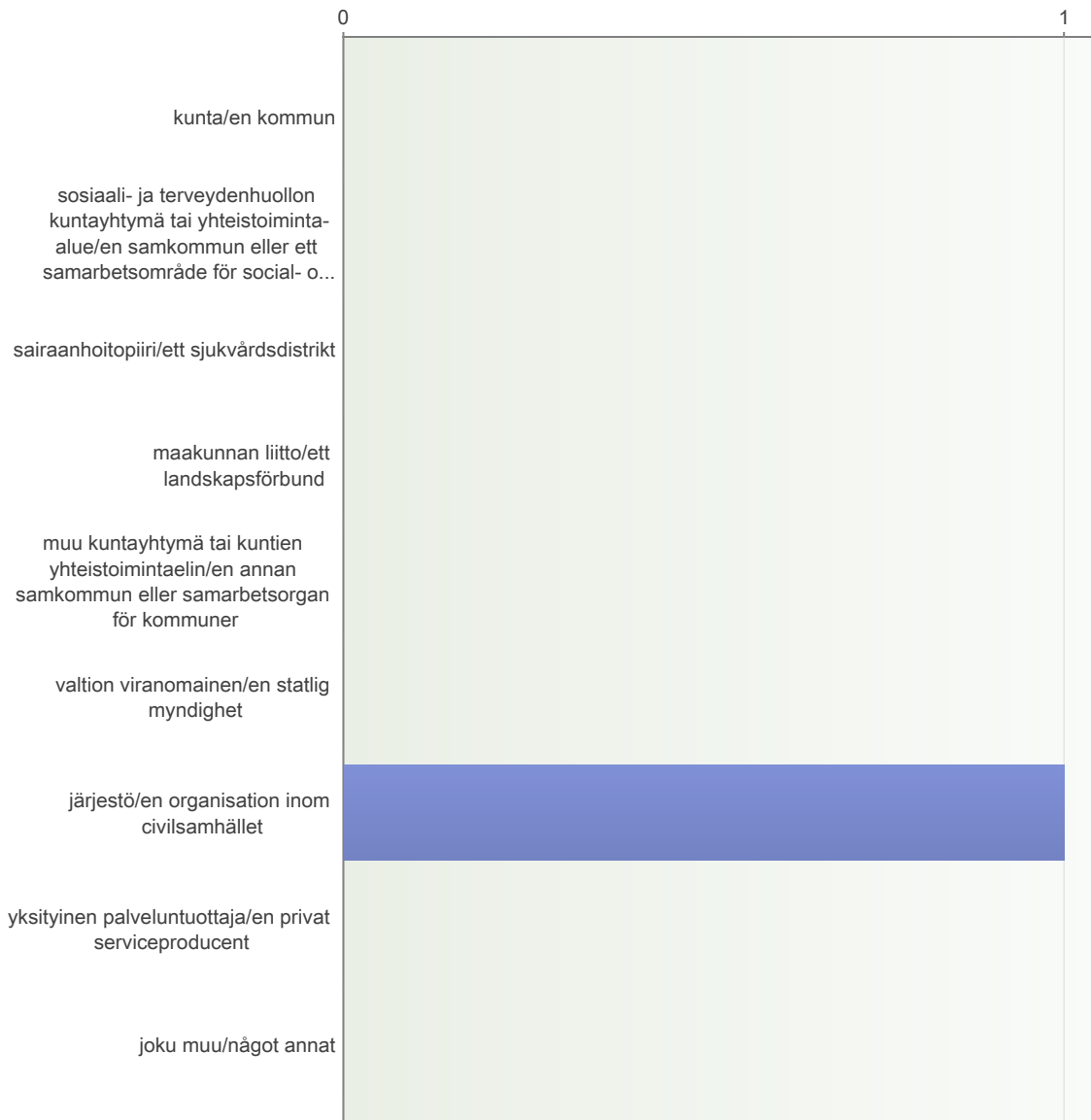
1. Vastaajan taustatiedot/bakgrundsuppgifter

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi/Officiellt namn på den aktör som svarar	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi/Namn på den person som antecknat svaret	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot/Namn på den person som antecknat svaret	Lausuntopyyntön käsittelypäivämäärä toimielimessä/Datum som begäran om remissyttrande behandlades i organet	Toimielimen nimi/Organets namn
Sosiaaliammattilaiset ry.	Satu Loippo	satu.loippo@pikassos.fi		

2. Onko vastaaja/Är den svarande

Vastaajien määrä: 1

3. Yleiset kysymykset hallituksen esitysluonnoksesta. Kaikkiin kysymyksiin ei tarvitse vastata, jos lausunnonantajalla ei ole asiasta lausuttavaa. Allmänna frågor om utkastet till regeringsproposition. Alla frågor behöver inte besvaras, om remissinstansen inte har något att säga om frågan.

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotuksen yleisiä vahvuuksia:

- Tarve uudelle lainsäädännölle ja asetuksen tasoisten säännösten nostamiselle lain tasolle on kiireellinen ja lakiuudistus on välttämätön.
- Maksun huojentamisvelvoitetta on korostettu.
- Esityksen perusteluissa on eri tavoin pyritty arvioimaan ehdotuksen vaikutuksia eri asiakasryhmiin, maakuntien toimintaan ja maksukertymään.
- Esityksessä tuodaan esille maksuja koskevat tiedonkeruun ja arvioinnin ongelmat mm. asiakkaiden aseman, maksujen ohjausvaikutuksen ja maksukertymän näkökulmasta.
- Maksua ei peritä, jos asiakas ei käytä palvelua (esimerkiksi syö kaikkia aterioita) ja / tai jotakin tarviketta tai välinettä (esim. palveluasumiseen yhteisesti hankittuja siivousaineita), vaan hankkii ja kustantaa nämä itse.
- Maakunta määrittelee ja perii kaikki asiakasmaksut palvelun tuottajasta riippumatta ja palvelun tuottaja voi periä vain ns. sakkomaksun.

Ehdotuksen yleisiä haasteita:

- Maakuntien välillä maksut voivat vaihdella maakuntien itsehallinnon vuoksi, vaikka maakunnan sisällä asiakasmaksu on aina sama samasta palvelusta.
- Esityksessä on edelleen, kuten nykyisin voimassa olevassa asiakasmaksulaissa ja – asetuksessa, termejä, joita ei ole riittävästi määritelty ja / tai joihin liittyy merkittävää tulkinnallisuutta.

4. 1 §. Lain tarkoitus/1 §. Lagens syfte

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotettu 1 § Lain tarkoitus

”Tämän lain tarkoituksena on edistää väestön oikeutta riittäviin ja yhdenvertaisiin sosiaali- ja terveystalouteihin.”

- Yhdistyksen käsitys on, että lakiehdotuksen perusteluissa esiin nostettu näkökohta, että maksut eivät saa estää palveluiden piiriin hakeutumista, tulisi näkyä lain tarkoituspykälässä.
- Esimerkiksi ”...lain tarkoituksena on edistää ...riittäviin ja yhdenvertaisiin ... sekä varmistaa palveluiden käyttäjille kohtuulliset maksut sekä mahdollisuus maksujen huojentamiseen.”

5. 2 §. Soveltamisala/2 §. Tillämpningsområde

Ei vastauksia.

1 luku. Yleiset säännökset/1 kap. Allmänna bestämmelser

6. 3 §. Määritelmät/3 §. Definitioner

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotettu 3 § Määritelmät

•Yhdistys katsoo, että määritelmiin tulee liittää ainakin seuraavat termit:

o”Päätös”. Yhdistyksen käsitys on, että laissa tulisi käyttää muotoa ”valituskelpoinen päätös” silloin, kun asiassa voi hakea muutosta ja ”ratkaisu” silloin, jos muutoksenhakumahdollisuutta ei ole.

o”Etuoikeutettu tulo”. Yhdistyksen käsityksen mukaan termin määrittely korostaisi sitä, että kaikkia mahdollisia tuloja ei huomioida tulosidonnaisissa maksuissa, vaan osa tuloista on ns. etuoikeutettuja eli tuloja, joita ei huomioida.

o”Tilapäinen” kotipalvelu tai ”tilapäinen kotisairaanhoido”. Yhdistyksen mielestäni tilanteessa, jossa maakunta saisi periä lakiehdotuksessa asetetun enimmäiseuromäärän puitteissa maksun ”tilapäisestä” kotipalvelusta tai kotisairaanhoidosta, tulee määritelmistä käydä ilmi, milloin ”tilapäisyys” muuttuu jatkuvaksi palveluksi.

o”Lyhytaikainen hoito tai palvelu”. Yhdistys huomauttaa, että kun ehdotetussa laissa eri palveluita voi saada sekä ”lyhytaikaisena” että ”pitkäaikaisena”, ja perittävät maksut vaihtelevat lyhytaikaisen ja pitkäaikaisen hoidon tai palvelun kohdalla, tulee lain määritelmistä yksiselitteisesti käydä ilmi, milloin jokin hoito tai palvelu on lyhytaikaista ja milloin se muuttuu pitkäaikaiseksi. Onko lyhytaikainen palvelu esimerkiksi aina yhtäjaksoisesti enintään 3 kuukautta kestävä? Voiko palvelu olla lyhytaikaista, jos sen kokonaiskesto on alle 3 kuukautta, mutta palvelua saa jatkuvasti ilman keskeytyksiä (ns. 24/7) koko ao. jakson?

oYhdistys pitää välttämättömänä, että ”tukipalvelut” – käsitteestä ehdotetussa laissa luovutaan. Samoin yhdistys pitää välttämättömänä, että tukipalveluina nyt tarjottavat palvelut sisällytetään kotihoidon palveluiden kokonaisuuteen sen vuoksi, että niissä on yleensä kysymys turvallisuuden, puhtauden ja kotona selviämisen tuesta (esim. turvaranneke, kylvetyspalvelu, aterioiden kotiinkuljetuspalvelu ja kaupakassipalvelu).

Perhe –käsite

•Yhdistyksen mielestä perusteluissa tulisi todeta, että rekisteröity parisuhde muodostaa perheen, jos näin on tarkoitettu.

•Yhdistyksen käsitys on, että yleisesti ”perhettä” tulee tarkastella ns. sateenkaariperheiden kohdalla juridisen aseman sijasta tosiasiallisten ihmissuhteiden kautta.

Edustaja - käsite

”Laissa tarkoitettuna asiakkaan edustajana voisi toimia hänen laillinen edustajansa tai henkilö, jonka asiakas on valtuuttanut toimimaan puolestaan, taikka hänen omaisensa tai muu läheisensä tilanteessa, jossa asiakas ei sairaudestaan, korkeasta iästään, vammastaan tai muusta vastaavasta syystä johtuvan itsemääräämiskykynsä alenemisen vuoksi (...)

Perustelun mukaan ”ehdotetun lainkohdan sanamuoto vastaisi olennaisin osin asiakas- ja potilaslain (/) 3 §:n 18 kohdassa tarkoitettua alentuneen itsemääräämiskyvyn määritelmää.”

•Yhdistys toteaa, että ”itsemääräämiskyvyn alentuminen” on termi, joka käytetään ehdotuksessa laiksi uudeksi asiakas- ja potilaslaiksi. Ao. lain voimaantuloaikataulu on toistaiseksi auki.

•Yhdistys arvioi, että asiakas- ja potilaslain tarkoittama itsemääräämiskyvyn alenemisen arviointi, toteaminen ja dokumentointi on menettely, joka asiakasmaksuihin liittyvien asioiden hoitamiseksi on kohtuuttoman mutkikas ja työläs.

•Yhdistyksen mielestä virke ”itsemääräämiskykynsä alenemisen vuoksi...” tulee poistaa pykälästä. Esimerkiksi: ”... jonka asiakas on valtuuttanut toimimaan puolestaan. Lisäksi omainen tai muu läheinen voi edustaa

asiakasta tilanteessa, jossa tämä ei sairaudestaan, korkeasta iästään, vammastaan tai muusta vastaavasta syystä kykene huolehtimaan asiakasmaksuja koskevista asioistaan”.

•Yhdistys korostaa, että esimerkiksi asiakasmaksusta huojennuksen hakeminen tulee voida toteutua joustavasti omaisten ja läheisten toimesta ilman kohtuutonta etukäteistä byrokratiaa.

•Yhdistys korostaa, että sallimisperusteinen valtuutus tai tilannevaltuutus tunnetaan käytännössä erittäin huonosti ja niiden käytettävyys voi olla heikkoa myös jatkossa, ellei asiaa erikseen nosteta varsinaisen lain määrittelyyn.

”Tarkoitetaan (...) 7) palveluasumisella sosiaalihuoltolain 21 §:n 3 momentissa tarkoitettuja palveluja; 8) tuetulla asumisella sosiaalihuoltolain 21 §:n 2 momentissa tarkoitettua palvelua (...)”

•Yhdistyksen mielestä lain selkeyden ja johdonmukaisuuden vuoksi määritelmien 7 ja 8 kohtien keskinäistä paikkaa tulee vaihtaa sen vuoksi, että 7 – kohdassa viittaus kohdistuu sosiaalihuoltolain 21 § 3 momenttiin ja 8 – kohdassa saman pykälän aiempaan momenttiin (21 § 2 momentti.)

7. 4 §. Palvelusta perittävä maksu/4 §. Avgift för tjänster

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotettu 4 § Palvelusta perittävä maksu

”Jos maakunnan järjestämismääräyksen kuuluvan sosiaali- tai terveyspalvelun maksusta ei säädetä tässä laissa, palvelu on maksuton.”

•Yhdistys arvioi, että tämä tulee ehdottomasti erikseen todeta laissa.

”(…) Kaikkien maksujen perusteista säädettäisiin jatkossa lain tasolla”

•Yhdistys pitää täysin välttämättömänä, että asiakkailta sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden käyttämisestä aiheutuvista maksuista säädetään ainoastaan lain tasolla. Maksujen velvoittavuus (viivästyskoron asettaminen; ulosottokelpoisuus ja kuittausmahdollisuus) johtavat siihen, ettei asetuksen tasoista sääntelyä tule ollenkaan käyttää asiakasmaksujen kohdalla.

8. 5 §. Maksun alentaminen ja perimättä jättäminen/5 §. Avgift som sänks eller inte tas ut

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotettu 5 §. Maksun alentaminen ja perimättä jättäminen

Perustelut: ”Alentaminen tapahtuisi asiakkaan hakemuksesta”

•Yhdistys arvioi, että laista tai sen perusteluista on käytävä selvästi ilmi, kuka voi hakea asiakkaan puolesta maksun alentamista tai poistamista (ks. myös määritelmät -kohta ”edustaja”).

Perustelut: ”Toimeentulotuen viimesijaisuutta olisi asiakasmaksulaissa vahvistettava”.

•Yhdistys arvioi, että mainittu seikka on erittäin tärkeä lähtökohta, joka tulee näkyä myös lakitekstissä selvästi ilman tulkinnanvaraa.

Perustelut: ”Terveydenhuollon tasasuuruudesta maksuista selkeästi eniten vaikeuksia aiheuttaa lyhytaikaisen laitoshoidon maksu. Maksujen alentamista tai perimättä jättämistä koskevan velvollisuuden laajentaminen lyhytaikaisen laitoshoidon maksuun vähentäisi etenkin tilapäisiin maksuvaikeuksiin joutuneiden asiakkaiden toimeentulotuen tarvetta. Sairaaloiden sosiaalityöntekijät voisivat auttaa lyhytaikaisessa laitoshoidossa olevia asiakkaita hakemaan maksun alentamista tai perimättä jättämistä.”

•Yhdistys toteaa, että maksuihin liittyvää epäselvyyttä tulee paljon esimerkiksi yhdistelmistä-omaishoidon tuen vapaan aikainen palvelu ja lyhytaikainen laitospalvelu. Hoitajan kannalta on tärkeää, että hän voi pitää vapaansa. Jos vapaan aikaisen hoidon lisäksi hoidettavalle järjestetään esim. vanhainkodissa (sosiaalihuoltolain tarkoittama laitos) ns. intervallihoidoa (lyhytaikaista laitospalvelua), maksujen määräytymisen perusteet ovat osoittautuneet asiakkaille (hoidettavalle ja hoitajalle) hyvin epäselviksi.

•Käytännössä kuntien (tai sairaalan) sosiaalityöntekijöillä tai sosiaalihojaajilla on kuitenkin rajalliset mahdollisuudet auttaa asiakasmaksun alentamishakemuksen teossa.

Perustelut: "(...) Olisi perusteltua jättää palvelun järjestäjälle mahdollisuus jatkossakin harkintansa mukaan päättää muiden terveydenhuollon tasasuuruisten maksujen kuin lyhytaikaisen laitoshoidon alentamisesta tai perimättä jättämisestä 11 §:n 1 momentissa säädetyillä perusteilla. Edellytykset tällaiseen voivat parantua tietojärjestelmien kehittyessä."

•Yhdistys pitää mahdollisena, että potilaat voivat olla eriarvoisessa asemassa tämän suhteen myös maakunta – rakenteessa. Osassa maakunnista tehtäen asiakkaan tuloihin ja menoihin perustuvaan laskelmaan ja harkintaan perustuen maksun huojennus tai se poistetaan; osassa maakuntia näin ei tehdä, koska siitä aiheutuu liikaa hallinnollista työtä ja koska esim. sosiaalityöntekijän aika ei tämän kaltaiseen työhön riitä. "(...) on annettava kirjallinen päätös. Päätökseen on liitettävä oikaisuvaatimusohje"

•Yhdistys arvioi, että laista tulee käydä ilmi, että oikaisuvaatimusohjeella tarkoitetaan hallintolain 7 a luvussa säädettyä oikaisuvaatimusmenettelyä, eikä esim. maakuntalain mukaista menettelyä.

•Yhdistys korostaa, että asiakasmaksuja koskevassa oikaisuvaatimusmenettelyssä tulee noudattaa hallintolakia. Oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä tulee voida hakea muutosta hallintovalituksella, ei (nykyisin) kunnallisvalituksella (jatkossa maakuntavalituksella).

•Edelleen yhdistys korostaa, että oikaisuvaatimuksen määräajaksi tulee ehdottomasti säätää 30 vrk maksua koskevan päätöksen tiedoksisaannista. Mahdollinen hallintovalitus hallinto-oikeuteen tulee edelleen voida tehdä tiedoksisaannista 30 vuorokauden kuluessa.

"(...) on tehtävä päätös maksun alentamisesta ennen toimeentulotuen myöntämistä."

•Yhdistyksen mielestä virkkeen muotoilua tulee muuttaa.

•Maakunnan tulisi aina arvioida maksun alentamismahdollisuudet ennen kuin toimeentulotukiasia on edes vireillä.

•Laissa tätä seikkaa tulee korostaa esim. muotoilulla "... on tehtävä päätös ennen toimeentulotukiasian ratkaisua"

"Ehdotetaan lisättäväksi yleinen tiedonantovelvollisuus".

•Yhdistys arvioi, että tämä vaatimus on erittäin tärkeä ja tulee lakiin ehdottomasti liittää.

•Asiakkaat tai heidän omaisensa eivät käytännössä ole tienneet maksun alentamis- tai poistamismahdollisuudesta. Se, että asiasta edellytetään tiedotettavan lisää hallintotoiminnan avoimuutta, toteuttaa hallintolaissa turvattua palveluperiaatetta ja edistää asiakkaiden oikeusturvaa.

9. 6 §. Maksun periminen/6 §. Uttag av avgift

Ei vastauksia.

10. 7 §. Päätös tulosidonnaisesta maksusta/7 §. Beslut om inkomstbunden avgift

Ei vastauksia.

11. 8 §. Maksuttomat sosiaalipalvelut/8 §. Avgiftsfria socialtjänster

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotettu 8 §. Maksuttomat sosiaalipalvelut

"Vammaispalvelulain 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun valmennukseen ja tukeen, 2 kohdassa tarkoitettuun henkilökohtaiseen apuun, 3 kohdassa tarkoitettuun asumisen tukeen, 5 kohdassa tarkoitettuun lyhytaikaiseen huolenpitoon, 6 kohdassa tarkoitettuun päiväaikaiseen toimintaan ja 7 kohdassa tarkoitettuun liikkumisen tukeen sisältyvä apu ja tuki lukuun ottamatta asumisen tukea silloin, kun asiakas saa siihen korvausta muun lain kuin vammaispalvelulain nojalla (...)"

•Yhdistyksen mielestä uuden lainsäädännön muotoiluja tulisi lakiehdotuksessa käyttää lähtökohtaisesti vain, jos laki on hyväksytty Eduskunnassa.

Perustelut: "Sosiaalihuoltolain 3 luvussa mainittuja sosiaalipalveluja ovat muun muassa kotipalvelu(...) sekä varhaiskasvatustilain (36/1973) mukainen lasten päivähoito."

•Yhdistys toteaa, että virkkeessä mainituista palveluista (SHL 3 luku) vain osa on maksuttomia, minkä vuoksi "maksuttomista palveluista puhuttaessa" se on omiaan lisäämään epätietoisuutta eikä vähentämään sitä.

•Yhdistys korostaa, että varhaiskasvatustilain mukainen lasten päivähoito ei ole ensinnäkään sosiaalipalvelu ja toisekseen se ei pääsääntöisesti ole maksutonta perheille. Sosiaalihuoltolain 3. luku ei tunne päivähoitoa sosiaalipalveluna.

•Varhaiskasvatustilain 61 §:ssä (540/2018, voimaan 1.9.2018) todetaan, että "lasten varhaiskasvatuksesta perittäviin maksuihin sovelletaan varhaiskasvatustilain asiakasmaksuista annettua lakia (1503/2016).

•Vaikka lastensuojelun asiakas voi saada päivähoitoa maksuttomana lastensuojelun avohuollon tukimuotona, pääsääntö päivähoitossa on maksullisuus.

•Yhdistyksen käsitys on, että perustelutekstiä on tältä osin selkeytettävä.

"(...) Maksuttomia ovat asiakkaalle hänen sosiaalihuoltoaan koskevissa asioissa annetut asiakirjat".

•Yhdistys korostaa, että vähintään lakiehdotuksen perusteluissa tulisi nimenomaisesti todeta, mitä sosiaalihuollon asiakirjoja maksuttomuus tarkoittaa. Laissa viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999) säädetään myös asiakirjojen antamisesta perittävistä maksuista. Erikseen julkisuuslain 34 §:n määrittää ne tilanteet, joissa maksuja ei peritä. Tällainen on mm. tilanne, jossa "pyydetyn asiakirjan antaminen kuuluu viranomaisen neuvonta-, kuulemis- tai tiedotusvelvoitteen piiriin". Sosiaalihuollossa on tavallista, että asiakkaille laaditaan esimerkiksi asiakassuunnitelmia, heitä koskevia päätöksiä ja toisinaan lausuntoja muille viranomaisille. Lisäksi asiakkaasta laaditaan tietojärjestelmään esim. ns. juoksevaa asiakaskertomustekstiä. Vaikka asiakkaan automaattisesti pitäisi saada itseään koskeva asiakassuunnitelma, käy toisinaan niin, että asiakas joutuu sitä erikseen pyytämään kirjallisella tiedonsaantiopyynnöllä. Ovatko esimerkiksi asiakassuunnitelma tai asiakaskertomukset kaikissa olosuhteissa asiakkaille maksuttomia julkisuuslain 34 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuja asiakirjoja?

•Yhdistyksen käsitys on, että asia tulee avata perusteluissa, jotta mahdollisessa tulkintatilanteessa voi lainsäätäjän tarkoitusta hakea lain perustelutekstistä.

12. 9 §. Maksuttomat terveystalvelut/9 §. Avgiftsfria hälsotjänster

Ei vastauksia.

13. 10 §. Maksukatto/10 §. Avgiftstak

Ei vastauksia.

14. 11 §. Maksukattoa kerryttävät palvelut/11 §. De tjänster som räknas in i avgiftstaket

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotettu 11 §. Maksukattoa kerryttävät palvelut

Perustelut: "(...) Maksujärjestelmän johdonmukaisuus ei edellytä kotipalvelun (...) lisäämistä maksukattoa kerryttävien palvelujen joukkoon. Maksukattoa kerryttäisivät jatkossakin ainoastaan maksut niistä palveluista, joista peritään kaikilta asiakkailta sama maksu (tasasuuruiset maksut)". Kotisairaanhoidon (...) tarjoamista asiakkaan kotiin olisikin tuettava siten, että näistä palveluista perittävät maksut kerryttäisivät maksukattoa".

•Yhdistys arvioi, että kotipalvelu (nykyisin yleensä kotihoito) tai vähintään tilapäinen kotipalvelu tulee lisätä maksukattoa kerryttävien palveluiden joukkoon. Kotihoidon palvelut koetaan niitä tarvitsevien keskuudessa poikkeuksetta liian kalliiksi. Maksukatto edistäisi asiakkaiden mahdollisuuksia asua mahdollisimman pitkään omassa kodissaan ja myöhentäisi "raskaampien" palveluiden tarvetta. Tämä edistäisi palveluiden tarkoituksenmukaisempaa kohdentumista, kun yhä useampi sosiaalihuollon asiakas "uskaltaisi" turvautua kotipalveluun.

•Yhdistys katsoo, että terveydenhuoltolaissa säädetyn tilapäisen kotisairaanhoidon ja sosiaalihuoltolaissa säädetyn tilapäisen kotipalvelun asettaminen eriarvoiseen asemaan ei ole miltään osin perusteltua. Kotisairaanhoidon antaminen asiakkaan kotona on perustelujen mukaan "vähentänyt asiakkaiden tarvetta käydä saamassa hoitoa terveyskeskuksessa tai sairaalassa tai olla siellä pidempiä jaksoja hoidettavana, mikä säästää terveydenhuollon kustannuksia ja parantaa asiakkaan mahdollisuuksia elää omassa kodissaan".

•Yhdistys arvioi, että ehdotetun lain perusteluista syntyy vaikutelma, että terveystalvelut ovat "tärkeämpiä", koska maksukatto kertyy erityisesti juuri terveyden- ja sairaanhoidosta. Yhdistys korostaa, että edellä kotisairaanhoidon liitetyt perustelut soveltuvat lähes sellaisenaan sosiaalihuoltoon: "kotipalveluilla voidaan vähentää asiakkaiden raskaampien palveluiden tarvetta, mikä säästää sosiaalihuollon kustannuksia ja parantaa asiakkaan mahdollisuuksia elää omassa kodissaan".

"Maksukattoa kerryttäisivät maksu sosiaalihuoltolain 21 §:n 3 momentin mukaisesta lyhytaikaisesta tehostetusta palveluasumisesta (...)"

•Yhdistys pitää muutosta tarpeellisena.

"Alle 18-vuotiaan asiakkaan käyttämistä palveluista perityt maksut otetaan huomioon yhdessä hänen vanhempansa tai muun huoltajansa maksujen kanssa. Tällöin palvelut ovat 10 §:n mukaisesti maksuttomia kaikille henkilöille, joiden maksut otetaan yhdessä huomioon."

•Yhdistys pitää tärkeänä, että alle 18-vuotiaan maksut otetaan huomioon vanhemman maksukatossa.

Yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että yhteishuoltajuudessa huoltajat sopivat, kumman vanhemman maksukattoon lapsen maksut lisätään.

•Yhdistys esittää huolensa, miten on tarkoitus hoitaa ne tilanteet, joissa huoltajat eivät pääse sopuun asiasta? Ratkaiseeko asian käräjäoikeus?

Perustelut: "Toimeentulotuella maksettujen maksujen ottaminen huomioon maksukatosta kertymistä laskettaessa vahvistaisi toimeentulotuen viimesijaisuutta ja vähentäisi riippuvuutta toimeentulotuesta, sillä se vähentäisi osaltaan pienituloisten henkilöiden tarvetta hakea toimeentulotukea terveydenhuollon maksujen vuoksi sairastuttuaan pidempiaikaisesti."

•Yhdistys pitää tätä perustelua asianmukaisena ja erittäin tärkeänä näkökohtana.

2 luku. Maksuttomat palvelut/2 kap. Avgiftsfria tjänster

15. 12 §. Maksujen seuranta/12 §. Uppföljning av avgifter

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotettu 12 §. Maksujen seuranta

Perustelut: ”Asiakasmaksuja koskevat muutokset edellyttäisivät maakunnissa laajoja tietojärjestelmämuutoksia. Tietojärjestelmien kehitys palveluntuottajien ja maakuntien tiedon välitykseen olisi välttämätön edellytys, jotta valinnanvapausjärjestelmässä asiakkaan palvelujen käyttöä koskeva tiedonsiirto, maksujen perintä sekä palveluntuottajan korvaukset ylipäättään voitaisiin toteuttaa.”

- Yhdistys kantaa huolta siitä, millä aikataululla tällaiset järjestelmät on mahdollista toteuttaa. Esityksen perusteluissa tuodaan esille, että kun järjestelmät paranevat, seurantatiedon saaminen ja maksujen osuus aiheutuneiden palveluiden kustannuksista helpottuu. Yhdistys pitää tällaisten, yhdenmukaisten, valtakunnallisten järjestelmien laatimista ja ajantasaisen seurantatiedon kerryttämistä välttämättömänä.
- Yhdistys korostaa, että maksukaton kertymisen seurantaan tarvittavan huolellisen ja ajantasaisen seurantajärjestelmän kehittäminen on ensiarvoisen tärkeää.

16. 13 §. Sosiaali- ja terveyskeskuksen avosairaanhoito/13 §. Öppensjukvård vid social- och hälsocentral

Vastaajien määrä: 1

- Perustelut: ”(...) Jatkossa perittäisiin kultakin lääkärin vastaanotokäynniltä käyntimaksu eikä kolmen käynnin välikattoa tai vuosimaksua enää sovellettaisi.”

- Yhdistys arvioi, että välikattojen poistaminen on perusteltua.

- Yhdistys arvioi myös, että jos jokainen terveyskeskuskäyntimaksu kerryttää maksukattoa, myöskään asiakkaille ja potilaille syntyvät kustannukset eivät muodostu kohtuuttomiksi.

Perustelu: ”Peruslaskelmassa oletettiin kaikkien maakuntien perivän täyden maksun. Tätä oletusta voidaan perustella sillä, että maakunnilla ei ole verotusoikeutta jolloin asiakasmaksun merkitys palvelujen rahoituksessa korostuu.”

- Yhdistys esittää vakavan huolensa siitä, että asiakasmaksuilla edes teoriassa pyrittäisiin kattamaan terveydenhuollon tai sosiaalihuollon asiakkaiden välttämättömien, perustuslaissa turvattujen, palveluiden kustannuksia. Yhdistys arvioi, ettei asiakasmaksuilla tulisi olla minkäänlaista maakunnallisen rahoitusvajeen kompensatioluonnetta.

- Yhdistys arvioi, että asiakasmaksujen periminen tulisi nousta toisenlaisesta näkökohdasta: asiallisesti perustelluilla asiakasmaksuilla voidaan lisätä asiakkaiden ja potilaiden sitoutumista hoitoon; vahvistaa palveluiden arvostusta asiakkaiden ja potilaiden keskuudessa sekä lisätä asiakkaiden luottamusta palveluiden laatuun.

Perustelut: ”Sairaanhoitajan vastaanotoista esitetään perittäväksi maksu, joka olisi enintään 11,40 euroa käynniltä. Eniten käyntejä asiakasta kohden on vanhimmissa ikäryhmissä. Miehillä on keskimäärin hieman enemmän käyntikertoja asiakasta kohden kuin naisilla, mutta ero on vähäinen. Erityisen runsaasti käyntejä asiakasta kohden on iäkkäillä miehillä”.

- Yhdistys tuntee huolta siitä, että maksuja perittäisiin sairaanhoitajan käynneistä. Yhdistyksen käsitys on, että sairaanhoitaja voi helposti ja joustavasti tavoittaa ja palvella useita sellaisia ryhmiä, jotka eivät tarvitse heti lääkärin apua, mutta hyötyvät sairaanhoitajan ohjauksesta, ennaltaehkäisevästä työstä ja oireiden arvioinnista.

17. 14 §. Sairaalan poliklinikkakäynti/14 §. Besök på sjukhuspoliklinik

Ei vastauksia.

18. 15 §. Avosairaanhoitoon ja poliklinikkakäyntiin liittyvät tutkimukset/15 §. Undersökningar inom öppen sjukvård och vid poliklinikbesök

Ei vastauksia.

3 luku. Maksukatto/3 kap. Avgiftstak

19. 16 §. Päiväkirurginen toimenpide/16 §. Dagkirurgiskt ingrepp

Ei vastauksia.

20. 17 §. Suun terveydenhuolto/17 §. Mun- och tandvård

Ei vastauksia.

21. 18 §. Erikoissairaanhoidon hoitotoimenpiteet suunhoidon yksikössä/18 §. Vårdåtgärder inom den specialiserade sjukvården vid mun- och tandvårdsenheter

Ei vastauksia.

22. 19 §. Terapia/19 §. Terapi

Ei vastauksia.

23. 20 §. Sarjassa annettava hoito/20 §. Vård i serie

Ei vastauksia.

4 luku. Tasasuuruiset maksut/4 kap. Jämnstora avgifter

24. 21 §. Tilapäinen kotipalvelu/21 §. Tillfällig hemservice

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotettu 21 §. Tilapäinen kotipalvelu

”Maakunta voi periä asiakkaalta tilapäisestä sosiaalihuoltolain 19 §:ssä tarkoitettua kotipalvelusta enintään 12 euroa käynniltä silloin, kun käynti kestää enintään kaksi tuntia, ja 20 euroa käynniltä silloin, kun käynti kestää yli kaksi tuntia.”

Perustelut: ”Kotipalvelu on tilapäistä, kun sitä annetaan lyhyen aikaa asiakkaan tilapäiseen avun tarpeeseen. Pääsääntöisesti tilapäisenä voidaan pitää palvelua, joka kestää alle kolme kuukautta. Palvelu voi kuitenkin olla tilapäistä myös jatkuessaan pitkään, jos palvelua annetaan harvoin. Käytännössä rajana on pidetty sitä, että palvelua annetaan harvemmin kuin kerran viikossa.”.

•Yhdistyksen mielestäni ”tilapäinen kotipalvelu” ja ”tilapäinen kotisairaanhoito” tulee erikseen määritellä lakiehdotuksen määritelmät – kohdassa eikä jättää perustelujen varaan. Nyt ”tilapäisyyden” määritelmä on vaihdellut kunnasta toiseen, mitä ei voi miltään osin pitää perusteltuna. Nykyisellään asetelma ei ole asianmukainen hallinnon ennustettavuuden ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

Perustelut: ”Palveluja koskevassa lainsäädännössä ei ole määritelty, milloin palvelu on lyhytaikaista, mutta palvelu on käytännössä katsottu lyhytaikaiseksi, jos palvelun tarve on selkeästi tilapäistä ja määräaikaista tai se toistuu tietyin väliajoin lyhyinä jaksoina. Palvelun on katsottava muuttuvan pitkäaikaiseksi, kun henkilö on ollut

asumisyksikössä yli kolme kuukautta yhtäjaksoisesti.

- Lakiehdotuksessa käytetään esim. muotoiluja "lyhytaikainen perhehoito" (24 §); "lyhytaikainen asumispalvelu" (25 §) ja "lyhytaikainen laitoshoido tai – palvelu" (26 §).
- Yhdistys arvioi, että ehdotetun lain määritelmät – kohtaan on välttämätöntä kuvata, milloin jokin palvelu on "lyhytaikaista" ja milloin se muuttuu "pitkäaikaiseksi", vaikka palveluja koskevassa lainsäädännössä ei asiaa olisikaan määritely.

25. 22 §. Tilapäinen kotisairaanhoido/22 §. Tillfällig hemsjukvård

Ei vastauksia.

26. 23 §. Tilapäinen kotisairaalahoido/23 §. Tillfällig hemsjukhusvård

Ei vastauksia.

27. 24 §. Lyhytaikainen perhehoito/24 §. Kortvarig familjevård

Ei vastauksia.

28. 25 §. Lyhytaikainen asumispalvelu/25 §. Kortvarig boendeservice

Ei vastauksia.

29. 26 §. Lyhytaikainen laitoshoido tai –palvelu/26 §. Kortvarig sluten vård eller kortvarig service på en institution

Ei vastauksia.

30. 27 §. Osavuorokausihoito/27 §. Vård under en del av dygnet

Ei vastauksia.

31. 28 §. Asiakkaan siirtyminen palvelujen välillä/28 §. Förflyttning av kunden mellan tjänster

Ei vastauksia.

32. 29 §. Lääkinnällinen kuntoutus/29 §. Medicinsk rehabilitering

Ei vastauksia.

33. 30 §. Omaistaan tai läheistään hoitavan henkilön vapaan aikaiset palvelut/30 §. Tjänster när personer som vårdar en anhörig eller närstående är lediga

Ei vastauksia.

34. 31 §. Ensihoitopalvelu/31 §. Prehospital akutsjukvård

Ei vastauksia.

35. 32 §. Lääkärintodistus ja -lausunto/32 §. Läkarintyg och läkarutlåtande

Ei vastauksia.

36. 33 §. Käyttämättä ja peruuttamatta jätetty palvelu/33 §. Oanvända eller icke-avbokade tjänster

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotettu 33 §. Käyttämättä ja peruuttamatta jätetty palvelu

Perustelut: ”Esityksen mukaan sakkomaksun voisi jatkossa periä kaikista terveydenhuollon vastaanottoajoista sekä lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon lyhytaikaisista hoito- ja asumispalvelupaikoista” Maksun voisi lisäksi periä kaikilta alle 18-vuotiailta, ellei sitä ole pidettävä kohtuuttomana. Esityksessä oikeus periä maksua laajenisi myös siltä osin, että maksun voisi periä myös asiakkaan edustajan varaamasta ajasta tai paikasta sekä asiakkaalle varatusta vastaanottoajasta tai hänelle haetusta ja myönnetystä lyhytaikaisesta hoito- tai asumispalvelupaikasta. Maksu voidaan periä myös alle 18-vuotiaalta asiakkaalta, ellei sitä ole pidettävä kohtuuttomana.”

•Yhdistyksen mukaan perusteluita jää epäselväksi, voisiko esim. päihdehuollossa katkaisuhuoltoasemalle menemättä jättäminen aiheuttaa ns. sakkomaksun?

•Yhdistys toteaa, että alle 18-vuotiaan maksuista vastaavat yleensä aina vanhemmat. Pitäkö vanhemman hakea sakkomaksun alentamista tai poistoa erikseen maakunnalta?

”Jos asiakas tai hänen edustajansa on varannut vastaanottoajan terveydenhuollon palveluihin tai (...) sosiaalihuollon lyhytaikaisen hoito- tai asumispalvelupaikan ja asiakas on ilman hyväksyttävää syytä ja varattua aikaa tai paikkaa ennalta peruuttamatta jäänyt saapumatta varattuna aikana vastaanotolle tai asian-omaiseen yksikköön, palveluntuottaja voi periä häneltä enintään 50,80 euroa.”

”Jos asiakas ilman hyväksyttävää syytä jättää saapumatta (...) eikä asiakkaalle varattua aikaa tai paikkaa ole ennalta peruutettu, palveluntuottaja voi periä häneltä enintään 50,80 euroa. Maksu voidaan periä myös alle 18-vuotiaalta asiakkaalta, ellei sitä ole pidettävä kohtuuttomana.”

•Yhdistys toteaa, että lakiehdotuksen yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan maksu voitaisiin periä myös sellaisista palveluista, jotka muutoin olisivat asiakkaille maksuttomia, esimerkiksi äitiysneuvolan lääkärin vastaanotosta.

•Maksun voisi perustelujen mukaan periä myös esimerkiksi lääkinnällisen kuntoutuksen ryhmäkäyntien käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä käynnistä.

•Yhdistys korostaa, että muutos nykyiseen tilanteeseen on suuri, kun myös maksuttomista käynneistä voidaan periä maksu peruuttamatta jätetystä käynneistä. Yhdistys arvioi, että tällainen ratkaisu tulee kuvata ja perustella tyhjentävästi.

•Yhdistys korostaa, että asiakkaiden, potilaiden ja heidän edustajiensa on täysin yksiselitteisesti tiedettävä, mistä – muutoin mahdollisesti maksuttomista hoidosta tai palveluista – käyttämättä jätetyistä vastaanottoajoista tms. voi seurata lasku.

•Yhdistys arvioi, että muotoilu ”kutsu on lähettävä riittävän ajoissa” on hyvin epämääräinen ja sisältää liikaa tulkinnanvaraa. Miten määritellään riittävän ajoissa?

37. 34 §. Maksun periminen maksukyvyyn mukaan/34 §. Uttag av avgift enligt betalningsförmågan

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotettu 34 § Maksun periminen maksukyvyyn mukaan
”(...) Maksukyvyyn mukaan määräytyvän maksun jatkuvasta ja säännöllisestä tai pitkäaikaisesta kotona annettavasta palvelusta sekä pitkäaikaisesta perhehoidosta, tehostetusta palveluasumisesta ja laitoshoidosta.”
•Yhdistys arvioi, että erityisesti pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen maksun periminen samoilla periaatteilla kuin pitkäaikaisen laitoshoidon maksu, on perusteltu ja välttämätön uudistus.

38. 35 §. Kotona annettava palvelu/35 §. Service i hemmet

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotettu 35 §. Kotona annettava palvelu
•Yhdistys katsoo, ettei kotiin annettavan palvelun sisällöllä saisi olla vaikutusta siihen, miten maksuja peritään. Toisin sanoen kotisairaanhoidon maksut eivät voi rakenteeltaan tai määrältään poiketa kotipalvelun maksuista. Varsinkin, kun nykyään palvelu on nimenomaan kotihoitoa (yhdistelmää kotisairaanhoidosta ja kotipalveluista).
•Kotihoito on palvelu, jota ei aina – edes haluttaessa – saa sitä määrää ja sillä sisällöllä, jota asiakas toivoo. Koska kotihoidon saantiin liittyy laajasti harkintaa (jonka myös sosiaalihuoltolaki ja terveydenhuoltolaki sallivat), tulisi maksuperusteiden vahvistaa yhdenmukaisia maksuperusteita niillä, jotka palvelua lopulta saavat. Vaikka monen ikääntyneen (tai vauvan vuoksi apua tarvitsevan äidin) tarve kohdistuisi nimenomaan kodin järjestyksen ja siivouksen hoitamiseen, kunnat ovat kategorisesti kieltäytyneet sellaisen kotihoidon antamisesta, jossa palveluun sisältyisi siivoustehtäviä. Käytännössä kunnat rajaavat kotihoidon sisällöstä pois tehtäviä, joiden voi sosiaalihuoltolain nojalla katsoa kuuluvan kotihoidon (=kotipalvelun) tehtäviksi. Yhdistyksen käsitys on, että kunnissa vähäiseltäkin vaikuttava kotihoidon sisällön muutos nostaa nopeasti hoitotuntien määrää ja siten asiakkaalta perittäviä maksuja.
Perustelut: ”Tukipalvelumaksujen enimmäiseuromäärästä ei jatkossakaan säädettäisi ehdotetussa laissa, jolloin kotona annettavien palvelujen käyttäjien tukipalveluista maksamat maksut voisivat vaihdella alueiden välillä.”
•Yhdistys arvioi, että tukipalvelu – käsitteestä tulee luopua ja ”tukipalveluina” tarjottavat palvelut sisällyttää kotipalvelun (tai kotihoidon) käsitteeseen. Tukipalveluista ei tulisi periä erillisiä maksuja aiemmin lausunnossa mainituista syistä.

39. 36 §. Kotona annettavasta palvelusta perittävän maksun perusteena olevat tulot/36 §. De inkomster som avgiften för service i hemmet utgår från

Ei vastauksia.

40. 37 §. Pitkäaikainen tehostettu palveluasuminen ja pitkäaikainen laitoshoido/37 §. Långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg och långvarig sluten vård

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotettu 37 §. Pitkäaikainen tehostettu palveluasuminen ja pitkäaikainen laitoshoido
Perustelut: ”Säättämällä maksuista valtakunnallisesti yhdenmukaisin perustein ja tehostetun palveluasumisen hoito- ja palvelumaksusta yhtenä kokonaismaksuna selkeytettäisiin maksun määräytymistä ja vältettäisiin maakunnissa useiden eri maksujen määrittäminen sekä näiden laskuttamisen hallinnoinnista aiheutuvia kustannuksia.”
•Yhdistys pitää maksujen yhdenmukaistamista pitkäaikaisen laitoshoidon asukkaiden ja pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen asukkaiden kesken täysin välttämättömänä.

41. 38 §. Pitkäaikaisesta tehostetusta palveluasumisesta ja pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävän maksun perusteena olevat tulot/38 §. De inkomster som avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg eller långvarig sluten vård utgår från

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotettu 38 §. Pitkäaikaisesta tehostetusta palveluasumisesta ja pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävän maksun perusteena olevat tulot
Perustelut: "Varallisuutta ei ehdotuksen mukaan huomioitaisi jatkossakaan maksua määrättäessä. Metsätuloa koskevat säännökset ehdotetaan säilytettäväksi ennallaan."
 - Yhdistyksen käsitys on, että lakiehdotukseen on yksiselitteisesti kuvattava ja perusteltava, mitä varallisuutta ehdotuksessa tarkoitetaan. Toisin sanoen, ovatko eri varallisuuslajit saman arvioisessa asemassa: minkäänlainen varallisuus ei vaikuta tulosidonnaisen asiakasmaksun määräämiseen?
 - Yhdistys korostaa, että nykyisen vallitsevassa tilanteessa nimenomaan varallisuus vaikuttaa siten, että laskennallistakaan vähimmäiskäyttövaraa ei jää.
 - Yhdistys korostaa, että jos/kun tehostettuun palveluasumiseen tulee pitkäaikaisen laitoshoidon maksuperusteet, on pykälässä erikseen todettava varallisuudesta ja sen vaikutuksesta.
 - Yhdistyksen käsitys on, että vähintään perusteluissa on kuvattava, voidaanko ns. likvidi varallisuus (esim. pankkitilillä olevat varat tai osakkeet) huomioida hoidettavalle varattavan käyttövaran määrää laskettaessa? Entä ns. kiinteä omaisuus (esim. kesämökkitontti; sukulaisten yhteisesti omistama kesämökkikiinteistö, tyhjilleen jäävä omakotitalo; kerrostalo-osake tms.)

42. 39 §. Pitkäaikainen perhehoito/39 §. Långvarig familjevård

Ei vastauksia.

43. 40 §. Laskennallinen metsätulo/40 §. Kalkylerad inkomst av skog

Ei vastauksia.

44. 41 §. Tuloista tehtävät vähennykset/41 §. Avdrag från inkomsterna

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotettu 41 §. Tuloista tehtävät vähennykset
"Tuloista vähennetään asiakkaan todelliset asumismenot ennen pitkäaikaiseen asumispalveluun tai laitoshoidon siirtymistä seuraavasti:1) omistusasunnosta aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kulut viimeisten kuuden kuukauden ajalta (...). Omistusasunnon välttämättöminä kuluina voitaisiin huomioida ainakin kiinteistöön kohdistuva kiinteistövero ja kohtuulliset lämmityskulut, asunto-osakkeen hoitovastike sekä kiinteistön tai asunnon pakollinen kotivakuutus. Vähennyksenä huomioitaisiin asiakkaan osuus kuluista."
 - Yhdistys arvioi, että asumismenojen vähentäminen on tarpeellista.
 - Yhdistys kuitenkin toteaa, että pitkäaikaiseen hoitoon tai palveluun joutuva ei toisinaan voi vaikuttaa kuluihin, jotka hänelle (ja puolisolalle lapsineen) jäävät maksettaviksi. Esim. asuntolainaa voi vielä olla jäljellä ja siitä aiheutuvia säännöllisiä kuukausittaisia kuluja, jos esimerkiksi sairastuu tai vammautuu vakavasti ja joutuu sen vuoksi palveluasumiseen. Asunnon myymisvelvoite olisi kohtuutonta, jos vammautuneen puoliso jäisi asuntoon asumaan. Onko yhdessä asuneen pariskunnan lapsista tehtävä elatussopimus ja / tai haettava käräjäoikeuden päätös elatusvelvollisuudesta, jos toinen vanhempi joutuu pitkäaikaiseen hoitoon?

Perustelu: "Edunvalvonnassa oleva henkilö ei voi vaikuttaa edunvalvontakulujen syntymiseen itse, mistä syystä lain valmistelussa arvioitiin, että edunvalvontakulut tulisivat huomioida asiakkaan maksua määrättäessä vähennyksenä tuloista."

 - Yhdistys arvioi, että edunvalvontakulujen vähennysoikeus perusmaksun osalta on erittäin tärkeä ja se tulee ehdottomasti laissa erikseen mainita.

45. 42 §. Tuloista tehtävät vähennykset tehostetun palveluasumisen maksua määrättäessä/42 §.
Avdrag från inkomsterna vid fastställande av avgift för serviceboende med heldygnsomsorg

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotettu 42 §. Tuloista tehtävät vähennykset tehostetun palveluasumisen maksua määrättäessä.

Käyttövarasta:

Perustelut: "Maksun määräämisen perusteena olevista tuloista tehtyjen vähennysten jälkeen jäljelle jäävistä tuloista laskettaisiin asiakkaan käyttöön jäävä käyttövara, joka olisi vähintään 15 prosenttia hänen tuloistaan, kuitenkin vähintään 160 euroa. Jäljelle jäävä osuus tuloista muodostaisi asiakasmaksun".

- Yhdistys arvioi, että asiakasmaksun määrittely tulee lähtökohtaisesti sisältää myös käyttövaran tarkastelu. Jo terminologisesti vähimmäiskäyttövara antaa ymmärtää, että henkilökohtaiseen käyttöön on jätettävä jokin, määritelty euromäärä kuukautta kohden.

- Yhdistys arvioi, että vähintään 160 euroa/kk henkilökohtaisiin tarpeisiin (vaipat, lääkkeet, parturi-kampaamo, mahdollinen diabeetikolle välttämätön jalkahoito, mahdollinen virkistys kuten omat aikakauslehdet yms.) on kuukausitasolla liian vähän. Summa tulisi olla vähintään 180 euroa kuukaudessa (esim. pitkäaikaiseen perhehoitoon on ehdotettu 200 euroa/kk).

- Yhdistys korostaa, että lakiehdotuksessa erikseen säädetyn vähimmäiskäyttövaran (min 160 euroa/kk) tulee jäädä kaikille ja tämä tulee yksiselitteisesti käydä laista ilmi.

- Tällä hetkellä maksun alentamista ei joissakin kunnissa ollenkaan tehdä, jos hoidettavalla on kunnan käsityksen mukaan realisoitavaa varallisuutta (jonkin kunnan määrittelemän euromääräisen rajan yli). Tämän seurauksena hoidettavalle ei tosiasiaa jää käyttövaraa ollenkaan. Monilla pienillä, harvaan asutuilla paikkakunnilla esim. tyhjiilleen jääneen vanhan omakotitalon myynti voi osoittautua erittäin vaikeaksi edullisesta hinnasta huolimatta. Kun tällainen, vaikeasti realisoitava kiinteistö on vaikuttamassa käyttövaraan, asiakkaan käytettävissä olevat tulot eivät riitä edes varsinaisiin asiakasmaksuihin, puhumattakaan henkilökohtaisista tarpeista. Kela ei myönnä perustoimeentulotukea asetelmassa, jossa hakijalla on "realisoitavissa" olevaa omaisuutta. Vaikka Kela antaisi perustoimeentulotuessa ns. kohtuullisen määrärajan (3 -6 kk) kiinteistön realisointiin, aikaraja ei useimmissa tapauksissa riitä. Jos kunta ei huojenna asiakasmaksua eikä Kela myönnä perustoimeentulotukea, asiakas jää lopulta kunnalle velkaa hoitomaksuistaan, elleivät omaiset suorita hoidettavan puolesta osaa maksuista. Jos omainen (esim. hoidettavan poika tai tytär) maksaa omista tuloistaan ja varoistaan hoidettavan asiakasmaksuja, syntyy erittäin vaikeita lakitulkinnallisia kysymyksiä viimeistään siinä vaiheessa, kun hoidettava kuolee. Onko kuolinpesä velkaa jollekin pesän osakkaalle, koska tämä on vainajan elinaikana suorittanut vainajalle kuuluvia asiakasmaksuja?

- Yhdistys arvioi, ettei lakiehdotuksesta yksiselitteisesti selviä, voiko hoidettava joissakin tilanteissa jäädä kokonaan vaille vähimmäiskäyttövaraa.

Perustelut: "(...) Vähennyksenä tuloista otettaisiin huomioon terveydenhuollon ammattihenkilön määräyksellä hankitut lääkkeet, kliiniset ravintovalmisteet ja perusvoiteet, joihin henkilö on oikeutettu saamaan sairausvakuutuslain nojalla korvausta."

- Yhdistys pitää ehdotusta tarpeellisena ja asiakkaiden asemaa edistävänä.

46. 43 §. Maksun määrääminen/43 §. Fastställande av avgift

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotettu 43 §. Maksun määrääminen
Perustelut: ”Maksupäätös tehtäisiin lähtökohtaisesti palvelun aloittamisen yhteydessä.”
 - Yhdistys huomauttaa, että perusteluissa tulisi avata tarkemmin sitä, minkälainen ”viive” maksun määräämiseen on hyväksyttävä.
 - Nykyisin kotihoidon maksupäätös tehdään usein vasta noin 1,5 – 2 kuukauden kuluttua palvelun aloittamisesta. Kunnan mukaan viive johtuu siitä, ettei kotihoidon palvelutarvetta tarkasti pystytä arvioimaan ennen palvelun tosiasiallista käynnistymistä. KHO:n ratkaisukäytännössä on arvioitu, että ”takautuvan” maksun periminen ei ole nykylainsäädännön mukaan mahdollista.
 - Yhdistys arvioi, että nykyinen asetelma käytännössä tarkoittaa ”takautuvan maksun perimistä”. Tämän vuoksi perusteluista tulisi yksiselitteisesti ilmetä, että valituskelpoinen maksupäätös tulee tehdä palvelun aloittamiskuukauden kuluessa.
 - Yhdistys korostaa myös, että suoraan laista tulee lukea, että ”takautuvan maksun määrääminen on kielletty”. Maakuntien toiminnan järjestämiseen ja maksuhallintoon mahdollisesti liittyvät haasteet eivät voi johtaa siihen, ettei asiakas tiedä, mitä häneltä palvelusta veloitetaan. Asiakkaiden oikeusturva ja maksujen velvoittava luonne edellyttävät, että valituskelpoinen maksupäätös tehdään viivytyksettä ja viimeistään kuukauden kuluessa palvelun aloittamisesta.

5 luku. Maksukyvyyn mukaan määräytyvät maksut/5 kap. Avgifter som fastställs enligt betalningsförmågan

47. 44 §. Tukipalvelut ja asumispalveluun liittyvät palvelut/44 §. Stödtjänster och boendeservicerelaterade tjänster

Ei vastauksia.

48. 45 §. Avopalveluun tai -hoitoon liittyvä ylläpito/45 §. Uppehälle i samband med sociala insatser eller öppen vård

Vastaajien määrä: 1

- Perustelut:”(...) Avopalveluna annetun mielenterveystyön ja päihdehuollon yhteydessä annettavasta ylläpidosta saisi periä kohtuullisen maksun (...), ylläpitomaksun. Maakunta voisi periä vammaisten erityispalveluista ylläpidosta eli esimerkiksi ateriapalveluista, tarvikkeista ja muista kuluista, joita henkilölle aiheutuu vammaisuudesta riippumatta, kohtuullisen maksun.”
 - Yhdistys arvioi, että ylläpito – käsite tulee määritellä lain määritelmät – osuudessa.
 - Termi on pitkään käytetty, mutta silti osin yhä jäsentymätön, eikä kaikilta osilta enää nykypäivänä toimiva.
 - Yhdistys arvioi, että ”kohtuullisuus” on tulkinnanvarainen käsite. Mikäli palvelusta perittävä maksu voi enintään olla palvelun tuottamisesta aiheutuvien kulujen suuruinen, maksu tulee vaihtelevaan merkittävästi eri maakuntien kesken.

49. 46 §. Vammaisuuden perusteella järjestettäviin erityispalveluihin liittyvä ylläpito/46 §.

Uppehålle i samband med särskild service med anledning av funktionshinder

Ei vastauksia.

50. 47 §. Lastensuojelu/47 §. Barnskydd

Ei vastauksia.

51. 48 §. Vammaisen lapsen asuminen muualla kuin oman perheen kanssa/48 §. Boende för barn med funktionsnedsättning någon annanstans än med den egna familjen

Ei vastauksia.

52. 49 §. Kuljetuspalvelut/49 §. Färdtjänst

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotettu 49 §. Kuljetuspalvelut

Perustelut: "Ehdotetun pykälän mukaan maakunta voisi periä asiakkaalta sosiaalihoitolain 23 §:ssä ja vammaispalvelulain 16 §:ssä tarkoitetusta kuljetuspalvelusta enintään asianomaisen kunnan julkisen liikenteen maksua vastaavan maksun tai muun siihen verrattavan kohtuullisen maksun".

•Yhdistys pitää ehdotusta tarpeellisena.

•Laista tulee kuitenkin näkyä, voidaanko sosiaalihoitolain tarkoittamat liikkumista edistävät palvelut estyä hakijan tulojen ja varojen perusteella vai eivät.

53. 50 §. Yksityislääkärin läheteellä tehtävät laboratorio- ja kuvantamistutkimukset/50 §.

Laboratorieundersökningar och bilddiagnostik som utförs efter remiss från privatläkare

Ei vastauksia.

54. 51 §. Palvelun keskeytys/51 §. Avbrott i tjänsten

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotettu 51 §. Palvelun keskeytys

Perustelut: "Jos palvelu keskeytyy yli viideksi päiväksi, ei kuukausimaksua pykälän 2 momentin mukaan perittäisi viisi päivää ylittävältä osalta. Jos palvelu (so. kotona annettava palvelu, pitkäaikainen tehostettu palveluasuminen tai pitkäaikainen perhehoito) keskeytyy maakunnasta johtuvasta syystä lyhemmäksi ajaksi tai siksi, että asiakas on laitoshoidossa, ei maksua perittäisi mainitun viiden päivän ajalta. Jos palvelu on keskeytyksissä koko kuukauden, ei maksua perittäisi lainkaan."

•Yhdistys arvioi, että palvelun keskeytymistä koskeva säännös tulee siirtää lukuun 5 (maksukyvyyn mukaan määräytyvät maksut) lakiehdotuksen loogisuuden vuoksi. Säännös koskee ao. luvussa kuvattuja palveluja.

55. 52 §. Vahingoittunut, hävinnyt tai palauttamatta jätetty apuväline/52 §. Ett skadat, försvunnet eller icke-återlämnat hjälpmedel

Ei vastauksia.

56. 53 §. Henkilö jolla ei ole Suomessa kotikuntaa/53 §. En person utan hemkommun i Finland

Ei vastauksia.

57. 54 §. Tulon, korvauksen ja saamisen periminen maakunnalle/54 §. Uttagande av inkomst, ersättning eller fordring till landskapet

Ei vastauksia.

58. 55 §. Viivästyskorko/55 §. Dröjsmålsränta

Vastaajien määrä: 1

- •Yhdistys toteaa, että koska maksuihin voi kohdistua viivästyskorkoja, ulosmittausta ja kuittausta, asetuksentasoisia säädöksiä maksuista ei tule mahdollistaa.

6 luku. Muut maksut/6 kap. Övriga avgifter

59. 56 §. Maksujen ulosotto/56 §. Utsökning av avgifter

Ei vastauksia.

60. 57 §. Maksun palautus ja kuittaus/57 §. Återbetalning och kvittning av avgift

Ei vastauksia.

61. 58 §. Indeksitarkistukset/58 §. Indexjusteringar

Ei vastauksia.

62. 59 §. Muutoksenhaku/59 §. Ändringssökande/60 §. Uppföljningstjänst för tjänsteproduktionen

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotettu 59 §. Muutoksenhaku

”Maksua koskevaan päätökseen ja laskuun saa vaatia oikaisua maakuntalain 130 §:n 2 momentissa tarkoitelta viranomaiselta siten kuin hallintolaisissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.”

•Yhdistys korostaa, että asiakasmaksuihin tulee jatkossa ehdottomasti soveltaa vain hallintolain 7 a luvussa säädettyä oikaisuvaatimusmenettelyä ja hallintovalitusta, eikä missään olosuhteissa esimerkiksi maakuntalaisissa tarkoitettua maakuntavalitusta.

Perustelut: ”Selkeän ja riittävän yksinkertaisen lainsäädännön voidaan arvioida myös vähentävän asiakkaiden tarvetta saattaa säännösten tulkinnan oikeellisuus muutoksenhakuviranomaisten ratkaistavaksi. (...) Selkeällä sääntelyllä voidaan arvioida olevan kanteluviranomaisten työtä vähentäviä vaikutuksia.”

•Yhdistys pitää tätä näkökohtaa oikeana ja perusteltuna. Lain selkeyttä ei voi korostaa liikaa.

•Myös maakuntien omalla johdonmukaisella ja linjakkaalla toiminnalla on keskeinen merkitys sille, miten paljon muutoksenhakuja tai kanteluja mahdollisesti tulee. Avoin tiedottaminen maksun perusteista siltä osin, kuin maakunnilla on niihin mahdollisuuksia määritellä maksuja itsenäisesti, on erityisen tärkeää.

63. 60 §. Palvelutuotannon seuranta palvelu/60 §. Uppföljningstjänst för tjänsteproduktionen

Ei vastauksia.

64. 61 §. Maakunnan tiedonsaantioikeus//61 §. Landskapets rätt till information

Ei vastauksia.

65. 62 §. Voimaantulo/62 §. Ikraftträdande

Ei vastauksia.

66. 63 §. Kumottava laki/63 §. Lag som upphävs

Ei vastauksia.

67. 64 §. Siirtymäsäännökset/64 §. Övergångsbestämmelser

Ei vastauksia.

7 luku. Erinäiset säännökset/7 kap. Särskilda bestämmelser

8 luku. Voimaantulo/8 kap. Ikraftträdande